

If it is to pay her the *Ksuboh*, etc.

אי למיתב לה כתובה כולי –

OVERVIEW

(נאמן לאוסרה עליו he is האומר פ"פ מצאתי ר"א attempted to prove the ruling of ר"א from our משנה which states that (since the בי"ד sits on ה' יום and he can present the טענת בתולים to בי"ד on the next day). We infer from the משנה that they should not marry on the fifth day, because till the בי"ד is again in session, which is the following Monday, the husband's anger will be diminished and he will not come to בי"ד. We cannot say that we are concerned that since he will not come to בי"ד, he will be liable and eventually pay her כתובה, for that is no concern of ours; since he did not make his claim so he pays the כתובה. [We must say, concludes אביי, that she may be אסורה to him, and we are concerned that if he won't go to בי"ד he will live באיסור with his wife.] discusses the inference that if he would go to בי"ד, he could make her lose her כתובה.

משמע¹ אם היה בא לבית דין היה נאמן להפסידה כתובתה² -

It seems from אביי's statement that if he would come to בי"ד, he would be believed (with his claim of טענת בתולים) **to make her lose her כתובה payment.** This will be true -

אף על פי³ שלאוסרה עליו לא היה נאמן -

Even though that (it is possible) that the husband will not be believed (with טענת בתולים) **to have her prohibited to him.** The reason for this distinction is -

משום דאית לן למימר דשמא אינו בקי בפתח פתוח ואוקמה בחזקת היתר⁴ -

Because we can assume that perhaps he is not acquainted as to what is considered a פתח פתוח, and since it is a ספק whether he is a בקי (and she is אסורה) or not (and she is not אסורה), **we place her with the presumption of היתר** to her

¹ See, however נאמן רש"י ט,א ד"ה נאמן, who maintains that he is not believed להפסידה כתובתה.

² If he is not believed להפסידה כתובתה, why does אביי discuss the difference whether he will or will not come to בי"ד (and אביי states that we do not care that he will pay her the כתובה), when in any event she will always receive her כתובה, since he is not believed. Therefore since (we can infer from אביי that if he comes to בי"ד) he is believed, one may have thought that therefore he should marry on ה' יום so he will not forfeit the כתובה, by not coming to בי"ד, and אביי explained that if the husband does not care about the כתובה payment, we certainly do not care.

³ אביי is now trying to prove that he is נאמן לאוסרה עליו. He proves it in the following manner, if we will maintain that he is not נאמן לאוסרה עליו, and the reason for ה' יום is for כתובה, the משנה is not understood since we do not care if he forfeits his כתובה rights; indicating at this point that we entertain the thought that he is not נאמן לאוסרה עליו and is נאמן (if he so chooses) להפסידה כתובתה (the only problem is that the משנה is not understood).

⁴ Before he claimed פתח פתוח she was מותרת to him. It is this חזקת היתר that resolves this ספק and they are מותר to each other. See 'Thinking it over' # 1.

husband -

אבל מכל מקום כתובתה הפסידה אף על פי שיש לנו לומר שהוא טועה בפתח פתוח -
Nonetheless however, she loses her כתובה, even though we may argue that he is mistaken regarding his claim of פתח פתוח -

דאית לן למימר אוקי ממנוא בחזקת מריה -

For we should say, the money (for the כתובה payment) is placed in the possession of its owner, namely the husband. The ספק is resolved by the חזקת ממון.

In summation: if we assume that there is a ספק whether the husband is a ב"פ (and therefore she is מותרת לו and loses her כתובה) or he is not a ב"פ (and therefore she is איסור והיתר and receives her כתובה), the rule is that we follow the חזקה to resolve the ספק. Regarding מוחזק and מוחזקת, the husband is the מוחזק since there is a חזקת היתר. Regarding כתובה payment, the husband is the מוחזק and the money remains by him unless she can prove otherwise.

תוספות asks:

וקשה דאמאי מפסידה כתובתה והא הוה ספק ספיקא⁵ -

- ספק ספיקא since it is a כתובה she loses her כתובה And there is a difficulty! For why does she lose her כתובה since it is a ספק אי הוא בקי בפתח פתוח אם לאו⁶ -

- (כתובה) whether he is בקי in פ"פ, or not (in which case she receives the ספק

ואם תמצא לומר פתח פתוח הוה ספק באונס ספק ברצון -

And even if we assume that he is a בקי and it was a פ"פ, there is the additional ספק whether she was נבעלה באונס (where she receives her כתובה) or whether it was ברצון (where she forfeits her כתובה). תוספות rejects a possible solution -

דאפילו אשת כהן⁷ באונס לא מפסדה כתובתה -

For even the wife of a כהן does not lose her כתובה if באונס נבעלה באונס.

In summation; תוספות assumes that even though there is a חזקת ממון, nevertheless that can only resolve an equal ספק, but if there is a ספק ספיקא which contradicts the חזקת ממון,⁸ it would seem that the מוחזק would have to pay.

⁵ The TIE footnote # 30, ט, ד"ה ואי (See) ואם תמצא לומר ברצון ספק וכו' ולהכי לא חשיב אלא חדא ספיקא ויש מפרשים דהכא לא חשיב ספק ספיקא דאין יכולין להתהפך ולומר ברישא ספק באונס ספק ברצון writes: תוספות ישנים על הגליון

והכי נמי יש לומר בענין אחר דרוב בקיין בפתח פתוח והוה ליה לענין כתובה רובא וחזקת ממנוא ותו ליכא אלא חדא ספיקא (perhaps it was באונס) אבל לענין לאוסרה איכא למימר סמוך מיעוטא דאין בקיין לחזקה (חזקת היתר her) ואתרע רובא והוי ליה פלגא ופלגא והוי ספק ספיקא. ולי נראה דהכי פירושו אי למיתב לה כתובה ואירי בטענת דמים דלענין כתובה איכא למיחש לאיקרורי דעתיה בטענת דמים.

⁶ At this point we must assume that ספק אינו בקי is a valid ספק, for otherwise how can we maintain (at this point) that אינו נאמן לאוסרה עליו.

⁷ We cannot answer that the משנה is discussing an אשת כהן who is אסורה לבעלה even if (תחתיו) because נבעלה באונס. נבעלה באונס if אשת כהן she retains her כתובה. See נדרים צא, א.

⁸ There is a fifty percent chance that he is not a בקי and she is a בתולה, and even if we assume that she is not a בתולה, it could be she was נבעלה באונס where she still receives her כתובה. There is (sort of) a רוב that she should receive the

anticipates (and rejects) a possible resolution:

ואין לומר דאפילו בספק ספיקא מפסדה כתובתה משום דמוקמינן ממונא בחזקתיה⁹ -

And one cannot say that even by a ספק ספיקא she loses her כתובה because we place the money by its owner –

rejects this approach:

דהא לקמן (דף יב,ב) גבי משארסתני נאנסתי -

For later regarding the case where the husband realized that she is not a בתולה and she claims, 'I was נאנס after the אירוסין', and you owe me מאתיים for the כתובה -

והוא אומר לא כי אלא עד שלא ארסתיך נאנסת והיה מקחי מקח טעות -

And he claims, 'no; but perhaps your אונס took place before the אירוסין and it was a mistaken deal, and therefore I do not owe you מאתיים. Regarding this dispute between husband and wife -

ואיכא¹⁰ מאן דמפרש לקמן (דף יא,ב) מקח טעות ממאתים אבל מנה אית לה¹¹ -

There is one who later explains that the husband's claim of מקח טעות is that he is not willing to pay מאתיים, but she receives a מנה regardless -

אלמא משום דבאותו מנה הוי ספק ספיקא לא מפסדה -

It is evident that the reason she receives a מנה is that since regarding a מנה there is a ספק ספיקא in her favor to receive the מנה, therefore she does not lose it even though he is the מוחזק. Now תוספת explains this ספק ספיקא in her favor -

דספק קודם שנתארסה ספק אחר שנתארסה -

For there is a ספק whether she was נבעלה before נתארסה (where she receives a מנה, since we assume that כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה כתובתה מנה¹² or whether she was מזנה ברצון after שנתארסה where she receives nothing)¹³ -

ואם תמצא לומר אחר שנתארסה אימור באונס הוה¹⁴ -

and only a חזקת ממון that opposes it. תוספות taught us previously ואי ד"ה ט,ב תוס' ד"ה אי that when רוב וחזקה contradict each other we follow the רוב.

⁹ We will need to differentiate between various חזקות. When we are discussing a חזקת היתר לבעלה (for instance, as in the previously mentioned תוספות) the ruling is רובא וחזקה רובא עדיף, however when we are discussing a חזקת ממון, perhaps there the חזקת ממון is stronger than רוב (similar to אחר הרוב), but rather we follow the מוחזק.

¹⁰ Others amend this to איכא (instead of ואיכא).

¹¹ There is a dispute among אמוראים in a case where he married her assuming she is a בתולה but it turned out that she was a בעולה (from before the marriage) whether she receives a מנה only (רב ששת), like a regular בעולה, or whether she receives nothing at all (רבא), since it was a מקח טעות.

¹² A known בעולה (such as an אלמנה or גרושה) receives a מנה for her כתובה.

¹³ A woman who is מזנה ברצון while married loses her entire כתובה. This is the reason he should not pay her anything. Even though the משנה states that he claims that she was מזנה before אירוסין; however that is not a דאי claim, rather he is saying that I maintain that perhaps you were מזנה after the אירוסין (and deserve nothing), and even if you claim it was באונס (and deserve everything), I maintain it could have been אירוסין קודם and you receive a מנה.

¹⁴ There is a ספק ספיקא in her favor regarding a מנה. She deserves a מנה if she was a שנתארסה (whether באונס or otherwise).

And even if you assume it was שנתארסה perhaps it was באונס (where she retains her כתובה) -

דאי אמרת דאפילו בספק ספיקא מפסדה אמאי אית לה אפילו מנה¹⁵ -

For if you will say (as the ואין לומר wanted to) that she loses her כתובה even by a ספק, so why does she receive even a מנה?!

In summation; מוחזק proved that a ספק ספיקא can be מוציא ממון from the מוחזק. The question remains; why can he make her lose the כתובה when he claims פתח פתוח מצאתי, since there is a ספק ספק in her favor; ספק אינו בקי, ואת"ל בקי ספק באונס.

answers: תוספות

ויש לומר דלא חשיב ספק ספיקא כהאי גוונא¹⁶ -

And one can say; that in this manner it is not considered a ספק ספיקא -

משום דהאי ספיקא שמא באונס היה לא חשיב ספיקא גמורה למיתב לה כתובה -

For this ספק of perhaps it was באונס, is not a sufficient ספק to award her the entire כתובה -

דאימור קודם שנתארסה נאנסה¹⁷ -

For perhaps she was נאנסה before the אירוסין which denies her (at least a מנה of) her כתובה.¹⁸

finds support for this last concept that to be considered a ספק it must be a factor in her favor under all circumstances:

ספק. This באונס if it was כתובה (full) she still deserves a לאחר שנתארסה (ברצון), and even on the chance that it was אירוסין after the מנה ברצון whose [strongest] claim is that she was ספק ספיקא overpowers the חזקת ממון.

¹⁵ The husband is the מוחזק; he claims that she was מנה ברצון after the אירוסין so she should receive nothing. Even though there is the ספק ספיקא in her favor that perhaps it was באונס and even if it was ברצון it could be אירוסין קודם, nevertheless, if we maintain that חזקת ממון is stronger than a ספק ספיקא she should receive nothing. [Even if we maintain that חזקת בתולה ונמצאת בעולה she receives a מנה, that is if we know that she was נבעלה before the אירוסין; however when we do not know she should receive nothing if a חזקת ממון is stronger than a ספק ספיקא.] The fact that she receives a מנה proves that a ספק ספיקא is stronger than even a חזקת ממון. See 'Thinking it over' # 2.

¹⁶ is referring to the initial ספק ספיקא which is שמא באונס ספק אינו בקי ואת"ל בקי שמא באונס and she should receive the entire כתובה.

¹⁷ Usually each ספק of the ספק ספיקא is unequivocally in her favor; for instance the ספק ספיקא of אינו ספק תחתיו. If it was מותרת to him regardless whether it was באונס or ברצון. If it was באונס she is מותרת to him regardless if it was תחתיו or תחתיו. However, here the ספק ספיקא is ספק באונס ספק אינו בקי ואת"ל בקי. However אונס does not guarantee her a full כתובה if it was קודם שנתארסה, for then she is a בעולה who (at most) receives only a מנה.

¹⁸ If we assume that it was פתח פתוח there are three possibilities as to when she was נבעלה: 1. Before אירוסין, 2. After אירוסין, 3. After באונס. In two of the three possibilities (1&2) she does not receive the (full) כתובה. This weakens her strength in the second ספק (of אונס), for the רוב [two out of three] is in his favor, so that we cannot combine this ספק to the ספק of בקי or בקי אינו to make it a ספק ספיקא. [See 'Thinking it over' # 2, where תוספות requires a ספק השקול (even) by a ספק ספיקא.]

והשתא אתי שפיר הא דתנן במתניתין (לקמן דף יג, א) -

And now it will be properly understood this which we learnt in the משנה -

היא אומרת מוכת עץ¹⁹ אני והוא אומר לא כי אלא דרוסת איש²⁰ את -

She said, 'I am a מוכת עץ', and he said, 'no, for you are a דרוסת איש' -

וקאמר רבי יהושע שאינה נאמנת ומפסדת כתובתה -

And ר' יהושע ruled that she is not believed and loses her כתובה, for we assume that she is a דרוסת איש and not a מוכת עץ. The amount she loses depends -

אי לרבי יוחנן מנה²¹ אי לרבי אלעזר ולא כלום²² -

Whether we agree with ר"י, where she receives a מנה, or whether we agree with ר"א, in which case she receives nothing. questions the ruling of ר' יהושע תוספות.

ואף על גב דהוי ספק ספיקא ספק מוכת עץ ויש לה כתובה -

And even though it is a ספק ספיקא (in her favor); there is the ספק that she is a מוכת עץ and entitled to a כתובה (either מנה לרבנן or מאתיים לר"מ) -

ואפילו אם תמצא לומר דרוסת איש אימור תחתיו נאנסה ונסתחפה שדהו²³ ויש לה כתובה -

And even if you will say that she is a דרוסת איש, we can still say that she was נאנסה after the קידושין so his 'field was ruined' and she receives the entire כתובה, so why does ר"י maintains that she loses (part of) her כתובה; this proves -

אלא ודאי ספק באונס לא חשיב ספק²⁴ דאימור קודם שנתארסה נאנסה²⁵ -

Rather that the ספק (תחתיו) is certainly not considered a ספק in her favor, because we can say that she was נאנסה before the אירוסין.²⁶

offers an alternate explanation why ר' יהושע maintains that she loses her כתובה when she claims even though (seemingly) there is a ספק ספיקא in her favor:

ועוד אומר רבינו יצחק דמוכת עץ לא שכיח -

¹⁹ A מוכת עץ (literally hit by wood) refers to a woman who lost her בתולים on account of a wound, but not through a relationship with a man.

²⁰ דרוסת איש means having relations with a man.

²¹ ר"י maintains that if he married her assuming she was a בתולה and it turns out that she is a בעולה she (still) receives a מנה. A מוכת עץ always receives מאתיים (according to ר"מ). We do not believe her that she was a מוכת עץ (and entitled to receive מאתיים), but rather we assume that she was a בעולה and receives a מנה. The משנה follows the view of ר"מ according to יוחנן.

²² ר"א maintains that she receives nothing (because it is a טעות בעולה ונמצאת בעולה). A מוכת עץ (according to ר"מ) always receives only a מנה. We do not believe her that she was a מוכת עץ (and entitled to receive a מנה), but rather we assume that she was a בעולה and she receives nothing.

²³ This is a metaphor; it is as if you bought a field and it became ruined; you have no recourse, here too you married me and there was a בעילה after the קידושין and you too have no recourse but to pay me the entire כתובה.

²⁴ See הגליון who writes; וילהאי שינויא לא מיתוקמא מתניתין בפחות מג' שנים; תוספות ישנים על הגליון. Since by a קטנה there is no ספק of כתובה, she should not lose her כתובה. קודם שנתארסה נאנסה.

²⁵ If she was נאנסה before the אירוסין she loses (either all or part of) her כתובה. See footnote # 21 & 22.

²⁶ This reinforces what תוספות said previously that a ספק in one's favor must be valid in all circumstances. Here however the ספק of נאנסה is valid only if it was תחתיו, but not if it took place אירוסין. See footnote # 17.

And in addition says the ר"י that a מוכת עץ is not common,²⁷ therefore it is a not a valid ספק and subsequently there is no ספק ספיקא in her favor. There remains only the one ספק of אינו תחתיו or תחתיו, which is not sufficient to be מוציא from the חזקת ממון of the husband –

תוספות responds to an anticipated difficulty:

דהא דאמרינן (לקמן לו,ב) כולהו נמי חבוטי מיחבטן²⁸ **היינו אליבא דרבנן גמליאל -**

For that which the גמרא says later, 'all woman are prone to falling' (which would indicate that מוכת עץ is שכיח), that is only according to ר"ג -

אבל רבי יהושע שמעינן דלית ליה טעמא דמיחבטן -

However we were taught that ר' יהושע does not agree with the reasoning of חבטא -

דקאמר התם²⁹ **(לקמן לו,א) חרשת ושוטה יש להן טענת בתולין -**

For he maintains there that for a deaf mute and an imbecile there is טענת בתולים -

והיינו משום דסבירא ליה דחבטא לא שכיחא³⁰:

And the reason is because ר"י maintains that חבטא is not common; therefore מוכת עץ is not שכיח and cannot be considered a valid ספק.

SUMMARY

We may assume that even if טענת פתח פתוח is not accepted עליו, nevertheless it is sufficient להפסידה כתובתה, since he is the מוחזק. Generally a ספק ספיקא can be מוציא from a ממון, except if the ספק להוציא is not applicable in all cases. Regarding מוכת עץ it is שכיח according to ר"ג, but not according to ר' יהושע.

THINKING IT OVER

1. להפסידה writes that he will not be לאוסרה עליו (even if he is believed להפסידה) since it is a ספק and she has a חזקת היתר.³¹ Seemingly she is מותרת to him because it is a ספק ספיקא; perhaps he is not a בקי and באונס בקי. Why does

²⁷ This explanation does not necessarily agree that the ספק באונס is not a valid ספק (see footnote 17 & 26). See 'Thinking it over' # 3.

²⁸ The falling down causes them to become מוכת עץ. See previous ואי ד"ה וט,א (footnote # 20).

²⁹ The גמרא there cited two contradictory ברייתות; in one it stated חרשת ושוטה והאילונית יש להן קנס ויש להן טענת בתולין, and in the other ברייתא it stated חרשת ושוטה והבוגרת ומוכת עץ אין להן טענת בתולין, which states מוכת עץ is שכיח according to ר"ג (of יב,ב) who maintains מוכת עץ is שכיח and he should have realized that the חרשת ושוטה are probably מוכת עץ, however the ברייתא which states מוכת עץ is שכיח according to ר' יהושע who maintains מוכת עץ לא שכיח and presumably the חרשת ושוטה are still בתולות, therefore he has טענת בתולים.

³⁰ Therefore it is presumed that she was נבעלה.

³¹ See footnote # 4.

³²?! חזקת היתר mention the תוספות

2. It appears that תוספות maintains that a ספק ספיקא can be מוציא from a חזקת ממון.³³ Seemingly a ספק ספיקא is similar (or identical) to a רוב; first there is an equal chance either way and even if you assume in favor of the מוחזק there still is a chance that the מוציא is right. How is it that we rule אחר הרוב, and we follow the מוחזק, and on the other hand a ספק ספיקא is מוציא from a מוחזק?!³⁴

3. The (last) answer of the ר"י (as to why יהושע ר' maintains she loses her כתובה)³⁵ does not explain the initial question of תוספות, why is he נאמן להפסידה כתובתה (by טענת פ"פ) since it is a ספק ספיקא. To answer this question we have to assume תוספות initial answer, which also explains the מוכת עץ issue. Why was it necessary for the ר"י to give this last explanation?³⁶

³² See מהרש"א and שיטה מקובצת.

³³ See footnote # 15.

³⁴ See פנ"י.

³⁵ See footnote # 27.

³⁶ See הפלאה.